

Behov av stöd i skolan

Eva-Lena Kjellin, barnneuropsykiatriska kliniken BNK, Drottning Silvias BoU sjukhus berättade om vilka svårigheter man kan förvänta sig att stöta på med ett barn med 22q11 deletionssyndrom i klassen. När hon föreläste för skolpersonal på en informationskväll i början av mars, tryckte hon särskilt på vikten av en god skolplanering och ett brett, individuellt stöd samt realistiskt uppsatta mål.

*Anteckningar från föreläsningen på informationskvällen 2010.
Text: Maria Olofsson*

Skolplacering

Vilken typ av skola passar för mitt barn?
Inom grundskolan idag används ofta en inkluderande skolgång som innebär att barn med olika funktionsnedsättningar går i en vanlig klass med någon form av stöd och deltar i skolundervisningen, utefter sina egna förutsättningar. Stödet kan vara en assistent eller någon annan stödperson och/eller det kan finnas en specialpedagog som handleder läraren och assistenten.

En del barn med 22q11 deletionssyndrom går i särskola. Man kan även vara inskriven i särskolan men inkluderad i en vanlig klass.

Skolplanering/åtgärder

Barn med 22q11 deletionssyndrom har ofta svårt för många saker i skolan och utan stöd halkar de snart efter. De kämpar på, säger inte ifrån och ser inte ut som om de störs av andra elever. De försöker att ta emot instruktioner med mer eller mindre lyckade resultat. De blir fort trötta med påföljden att svårigheterna ökar. De är ”snälla” och får inte alltid det stöd de behöver. En stor del av de här barnen kommer inte att nå målen, de jobbar i uppförsbacke.

Dessa barn klarar inte att på egen hand ta till sig kunskaper och de behöver mycket anpassning, säger Eva-Lena, och framhåller betydelsen av en god skolplanering. Det är också viktigt att assistenten har goda pedagogiska kunskaper och inte lämnas utan handledning.

Eva-Lena betonar vikten av att tänka igenom den information man fått kring en elev som börjar eller som man har i klassen. Vilka utredningsresultat finns och vilken/vilka diagnoser har barnet och vad innebär det för barnets situation i skolan? Hur skall vi organisera oss och vem ansvarar för vad? Informationen måste kontinuerligt uppdateras och föras vidare vid varje förändring som inför lärarbyten och vid studieövergångar.

Man behöver inte vara rädd för att individualisera innebär att särskilja, de här barnen är redan särskilda!

Åtskilliga barn med 22q11 har många symtom inom uppmärksamhetsområdet. Man uppfyller inte alltid alla kriterier för att få diagnosen AD/HD men de kan ge betydande svårigheter i vardagen. Därför påminner Eva-Lena oss om dessa kriterier och uppmanar oss att tänka igenom vad det innebär att ha svårigheter inom dessa områden.

Kriterier för AD/HD

Huvudsakligen hyperaktivitet och impulskontrollbrist

- Har ofta svårt att vara stilla med händer och fötter eller sitta stilla
- Lämnar ofta sin plats i klassrummet eller i andra situationer
- Springer ofta omkring, klänger eller klättrar mer än vad som anses lämpligt för situationen
- Har ofta svårt att leka eller utöva fritidsaktiviteter lugnt och stilla
- Verkar ofta vara på språng eller gå på högvarv
- Pratar ofta överdrivet mycket
- Kastar ofta ur sig svar på frågor innan frågeställaren pratat färdigt
- Svårt att vänta på sin tur
- Avbryter eller inkräktar ofta på andra

Kriterier för AD/HD

Huvudsakligen uppmärksamhetsbrist

- Är ofta ouppmärksam på detaljer eller gör slarvfel i skolarbetet
- Har ofta svårt att hålla kvar uppmärksamheten inför uppgifter eller lekar
- Verkar inte lyssna på tilltal
- Följer inte givna instruktioner och misslyckas med att genomföra skolarbetet
- Har ofta svårt att organisera sina uppgifter och aktiviteter
- Undviker ofta och är ovillig att utföra uppgifter som kräver mental uthållighet
- Tappar ofta bort saker som krävs för olika situationer
- Är ofta lätt disträherad
- Är ofta glömsk

Läs- och skrivsvårigheter

Det är viktigt att följa läsutvecklingen och att hitta metoder som passar barnet. Barn med 22q11 har ofta någon form av talsvårigheter. Då kan högläsning upplevas jobbigt, men tänk på att tyst läsning oftast är lika med dålig läsning.

Konkreta åtgärder

22q11 är ett livslångt funktionshinder och det är viktigt att skolan har en acceptans för att de har ett fortlöpande behov av stöd. Man bör tänka över vilken roll resurspersonen skall ha, när han skall finnas med och vad han skall hjälpa till med. Skall han sitta bredvid, vara skrivhjälp?

Man kan behöva skraddarsy schemat så att det passar eleven. Det kan handla om förkortad skoldag eller att ersätta ämnen där förutsättningar saknas som t.ex. kemi och fysik, med något de behöver bättre t.ex. ett kärnämne. Schemat skall vara enkelt att förstå, lättläst eller ett bildschema.

Det kan behövas extra hjälp för att de skall kunna tillgodogöra sig idrottslektionen. Tillsammans med assistenten kan de träna moment innan de skall göras på lektionen. De kan också vara hjälpta av att träna regler och turtagning eller koordinationsövningar inför idrotten. Har eleven väldigt svårt att klara idrottslektionerna kan de bytas ut mot ett annat ämne.

Har man mycket stöd runt sig måste man också träna på att bli självständig och föra sin egen talan, säger Eva-Lena. Hemma är man med någon förälder och i skolan med assistenten.

Inför prov är det extra viktigt att man funderar över syftet med provet och på vilket sätt eleven skall genomföra det. Eleven kan behöva få frågorna inlästa innan provet, de kan få förhöret muntligt eller ha behov av längre skrivtid.

Eva-Lena tycker också att om de ska ha prov skall de veta vilka frågor de skall besvara i provet för att ha möjlighet att träna på frågorna hemma.

Hjälpmedel

En egen dator är ett bra hjälpmedel för att bli självständig i sina studier, säger Eva-Lena. Det sparar energi att inte behöva skriva med penna. I en dator har eleven möjlighet att få texter upplästa för sig.

Det finns många andra hjälpmedel som eleven kan vara hjälpt av och man måste våga prova.

Eva-Lena avslutar med att nämna några saker man bör undvika:

- Storgruppsgenomgångar
- Självständigt arbete
- Uppgifter som bygger på eget initiativ
- Många nya situationer

Hjälp eleven att sätta upp egna realistiska mål, se inte till andra barns mål. De här sakerna skall du kunna, det här är godkänd nivå för dig.